

Geen oog voor mens en cultuurhistorie bij beekherstel

> **Een reactie op** het boekje 'Het brede beekdal als klimaatbestendige buffer in de veranderende leefomgeving' van Piet Verdonschot (besproken in Vakblad NBL maart 2010).

Al enige jaren zijn de waterschappen actief met het herstellen van beekdalen naar de 'oorspronkelijke' situatie. Dat er nauwelijks onderzoek wordt gedaan naar die oorspronkelijke situatie is op zich al erg, maar vanuit cultuurlandschappelijk perspectief is het feit dat veel herstelprojecten het niveau van tuinieren uiteindelijk niette boven komen veel erger. Daadwerkelijk herstel van de situatie voor de normalisering is vaak niet meer mogelijk, meestal door veranderingen in de algehele hydrologische situatie en het feit dat er - al lange tijd - ook mensen wonen in de beekdalen.

Er is in het kader van de agrarische vooruitgang een groot aantal prachtige beken rechtgetrokken. En die fout mag wat mij betreft weer worden hersteld. Alleen in de planvorming en de uitvoering graag ook enige aandacht voor andere aspecten, zoals cultuurhistorie. En dat is wat me stoort aan de publicatie die onlangs is verschenen bij Alterra, in samenwerking met het Waterschap Peel en Maasvallei. Alsof er helemaal geen andere belangen zijn dan de ecologische belangen, wordt hier een zogenaamd 5B-concept gepresenteerd. Dit staat voor Beek, Boszone, Bosschagezone, Bufferzone en Beekflank. Het wordt prettig leesbaar in een handzaam boekje uitgelegd, en het klinkt allemaal plausibel. Maar al lezende werd ik toch wat kriegelig door de aandacht voor de waterjuffer, de eendagsvlieg en de forel. Ecologie is mooi, maar heeft helaas vaak weinig aandacht voor de mens. En dat menselijke gebruik is juist wat zo kenmerkend is voor de Nederlandse beken. Waarom wordt er helemaal niets gezegd over mogelijke historische referenties die uitgangspunt kunnen zijn voor beekherstel?

De auteur van het boekje is aquatisch bioloog, en ik begrijp ook best zijn drijfveren en ook zijn oplossingen voor een gevoeld maatschappelijk probleem. Maar wat ik niet begrijp is dat er anno 2010 door een instituut als Alterra en een waterschap een boekje over grootschalig beekherstel wordt uitgebracht waarin het woord cultuurhistorie niet voorkomt en de mens als landschapsvormende kracht wordt gemarginaliseerd. Een waterschap nota bene dat samen met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed - binnen een groter project over archeologie en pleistocene beekdalen - heeft gewerkt aan de relatie tussen cultuurhistorie en water in het Leudall. Vanuit Belvédère is 10 jaar lang veel geld en aandacht besteed aan cultuurhistorie in relatie tot waterbeheer, waterberging en ook waterschappen. Is dit allemaal voor niets geweest? Ik mag toch hopen van niet. Conclusie: dit boekje is een gemiste kans om waterschappen echte oplossingen mee te geven voor vragen die ze stellen ten aanzien van beekherstel.<

Henk Baas

Senior onderzoeker historische geografie en ruimtelijke ordening,

H.Baas@cultureelerfgoed.nl